

Seat No. : _____

DR-101

December-2013

B.Com. Sem.-I

CC-102 : Human Resource Management

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : (1) જવાબો મુદ્દાસર લખો.

Instructions : Answer to the point.

(2) જમણી બાજુના આંકડા ગુણ દર્શાવે છે.
Figures to the right indicate marks.

1. (A) માનવ સંસાધન સંચાલન એટલે શું ? તેના વિવિધ ઉદ્દેશો જણાવો. **6**
What is Human Resource Management ? Explain its various objectives.
અથવા/OR
માનવ સંસાધન સંચાલનનું મહત્ત્વ સમજાવો.
Explain the importance of Human Resource Management.
- (B) માનવ સંસાધન સંચાલકોની લાયકાતો અને ગુણો ટૂંકમાં જણાવો. **4**
Explain briefly the qualities and qualification of H.R. Managers.
અથવા/OR
માનવ સાધન આયોજનના હેતુઓ જણાવો.
State the objectives of a Man Power (Human Resource) Planning.
- (C) માનવ સાધન આયોજનની પ્રક્રિયા ટૂંકમાં સમજાવો. **4**
Explain in brief the process of Human Resource Planning.
અથવા/OR
માનવ સાધન આયોજનને અસર કરતા આંતરિક પરિબલો જણાવો.
Explain internal factors affecting Man Power Planning.
2. (A) કર્મચારીની વૈજ્ઞાનિક પસંદગીની પ્રક્રિયા જણાવો. **6**
Explain the scientific procedure for the selection of an employee.
અથવા/OR
કર્મચારીની વૈજ્ઞાનિક પસંદગી માટે યોજવામાં આવતી વિવિધ કસોટીઓ જણાવો.
Explain various employment test for the scientific recruitment of employee.

- (B) તાલીમ કોને કહેવાય ? તેની જરૂરીયાત સમજાવો. 4
What is training ? Explain its requirement.
અથવા/OR
તાલીમ અને વિકાસ વચ્ચે તફાવત જણાવો.
Differentiate between training and development.
- (C) માનવ સાધન વિકાસની જરૂરિયાતો જણાવો. 4
Explain the need for Human Resource Development.
અથવા/OR
માનવ સાધન વિકાસની પદ્ધતિઓ જણાવો.
Explain the various methods of Human Resource Development.
3. (A) કામગીરી મૂલ્યાંકનનો અર્થ જણાવી ઉદ્દેશો જણાવો. 6
Give the meaning of performance appraisal. Explain its objectives.
અથવા/OR
કાર્યક્ષમતા પ્રમાણે બઢતી કઈ રીતે ચઢીયાતી છે ?
How promotion according to Merit is better ?
- (B) બદલી એટલે શું ? તેના કારણો જણાવો. 4
Explain the meaning and causes of transfer.
અથવા/OR
અપકર્ષ અંગેના માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો જણાવો.
Explain the guiding principles for demotion of an employee.
- (C) જુસ્સો કોને કહેવાય ? તેને અસર કરતા પરિબળો જણાવો. 4
What is Morale ? Explain the factors affecting it.
અથવા/OR
ઔદ્યોગિક જુસ્સાનું મહત્ત્વ જણાવો.
Explain the importance of industrial morale.
4. (A) કાર્યરચના અંગેના જુદા-જુદા ખ્યાલોની સમજૂતી આપો. 6
Explain the different concepts of job design.
અથવા/OR
કાર્યરચનાને અસર કરતા પરિબળો ચર્ચો.
Explain the factors affecting job design.

- (B) કાર્યરચનાની ગુણવત્તા માટેની શરતો જણાવો. 4
Explain required condition for good quality of work life.

અથવા/OR

કાર્યજીવન ગુણવત્તાના ફાયદા જણાવો.
Explain the benefits of quality of work life.

- (C) ગુણવત્તા વર્તુળનો અર્થ જણાવી તેની મુખ્ય લાક્ષણિકતાઓ ટૂંકમાં સમજાવો. 4
Give the meaning of quality circle. Point out its main characteristics.

અથવા/OR

નોંધ લખો : ગુણવત્તા વર્તુળનું વ્યવસ્થાતંત્ર.
Write note on 'Organization of Quality Circle'.

5. નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો : 14
Answer the following question in brief :

- (1) માનવ સંસાધન સંચાલનના રોજગારીલક્ષી ક્રિયાત્મક કાર્યો કયા છે ?
What is the employment oriented operative functions of HRM ?
- (2) “તમે તમારા માણસો સંભાળો, માણસો તમારૂં બધું જ સંભાળી લેશે.” કેવી રીતે ?
“Mind your men ; men will mind all other things.” How ?
- (3) માનવ સાધન આયોજનની મુખ્ય મર્યાદાઓ કઈ છે ?
What are the main limitations of Human Resource Planning ?
- (4) ઉમેદવારની રૂબરૂ (મૌખિક) મુલાકાત શા માટે યોજવામાં આવે છે ?
Why oral interview of candidate is arranged ?
- (5) કર્મચારી ભરતીના બાહ્ય પ્રાપ્તિસ્થાનોના નામ આપો.
Give the name of external sources of recruitment of an employee.
- (6) માનવસાધન વિકાસના ગમે તે ત્રણ કાર્યો જણાવો.
Write down three functions of HRD.
- (7) માનવસંસાધનના હિસાબો એટલે શું ?
What is Human Resource Accounting ?
- (8) સિનિયોરીટી પ્રમાણે બઢતી કોને કહેવાય ?
What is Seniority Promotion ?
- (9) બદલી શા માટે શિક્ષાત્મક પગલું નથી ?
Why transfer is not punitive punishment action ?
- (10) કર્મચારીનો અપકર્ષ શા માટે કરવામાં આવે છે ?
Why demotion of an employee is done ?

- (11) નીચા જુસ્સાની કઈ નિશાનીઓ છે ?
What is the sign of low morale ?
- (12) કાર્ય ફેરબદલી કોને કહેવાય ?
What is Job Rotation ?
- (13) કાર્ય વિસ્તૃતીકરણ એટલે શું ?
What is Job Enlargement ?
- (14) ગુણવત્તા વર્તુળની મુખ્ય મર્યાદાઓ કઈ છે ?
What are the main limitations of quality circle ?
-